

Laat het gesprek zich ontvouwen

Ik zie mezelf nog zitten, 26 jaar oud. Eerste echte baan als psycholoog. Een beduidend papertje in mijn handen, beetje gekreukeld waar die veel vastgehouden is, zwetende handjes. Op het papier staan vragen die ik stel aan de clienten die op intake komen. Het papier is mijn houvast, mijn leidraad, mijn reddingsboei. Want stel nou dat je ineens niet meer weet wat je moet vragen?

Aan het einde van de intake voegt zich altijd een regiebehandelaar bij het gesprek. Deze keer is het Cees. Hij stelt een paar aanvullende vragen en daarna rondt we af. Cees heeft de kwaliteit om hele wijze dingen te zeggen, die hij zich vervolgens niet meer kan herinneren. Daardoor wordt hij soms geconfronteerd met zijn eigen wijsheid. Ook een kunst.

Gelukkig staan sommige van zijn uitspraken wel in mijn geheugen gegrift. Zo zegt hij: „Kan dat papertje niet eens weg?“ „Nou nee“, zeg ik, „want wat nou als ik dan niet meer weet wat ik moet zeggen?“ „Laat het gesprek zich ontvouwen“, zegt Cees. Ik kijk hem wat glazig aan. „Hoe dan? Straks kom ik erachter dat ik niet alles heb gevraagd.“

„Als je het gesprek zijn werk laat doen, dan weet je wat belangrijk is“, zegt Cees. Jaa-jaa, denk ik, en grijp het papertje nog wat steviger vast.

We spoelen vooruit. Vele vlieguren en behandelingen later denk ik soms terug aan zijn woorden en met de tijd verdiept de boodschap zich. Een beginnend psycholoog heeft vaak de illusie dat deze precies moet weten wanneer een cliënt eerdere zorg heeft ge-

had, hoelang dat heeft geduurd, hoeveel koffie of alcohol deze drinkt, of de klachten zich gedragen zoals in de DSM 5 (het handboek van psychiatrische aandoeningen) beschreven wordt, want die gebruik je immers om een classificatie te stellen en daarmee worden ze waar, echt en meetbaar, denken ze.

Het voelt inmiddels fijn om het gesprek zich te laten ontvouwen. Ik zou niet meer anders kunnen of willen. Wat komt, komt. Alsof je door een natuurgebied loopt waar je nooit eerder bent geweest, met een helder pad dat allerlei vertakkingen kent. De cliënt weet wel waar zij heen wil en heeft de tijd, ruimte en het vertrouwen nodig om daar zelf naar op zoek te gaan. Dan is het niet per se helpend dat een begeleider in een marstempo van een papier vragen opdreunt en daarmee de route uitstippelt, hoe zeer ik die behoefte ook kan begrijpen.

En als ik erachter kom dat ik iets ben vergeten te vragen? Dan doe ik dat de volgende keer.

En als ik niet weet wat ik moet zeggen? Dan ben ik even stil.

Froukje Jackson en Irma van Steijn zijn beiden GZ-psycholoog bij Maarsingh & van Steijn. Froukje in Groningen en Irma in Leeuwarden. Zij schrijven om en om een wekelijkse geanonimiseerde column over wat zij meemaken in o.a. de spreekkamer. f.jackson@maarsinghenvansteijn.nl of i.vansteijn@maarsinghenvansteijn.nl.

